

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर
इजलास
माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
लेखा सदस्य श्री वासुदेव खनाल
फैसला
२०७९।०८० सालको निर्णय नं. ४४८
पुनरावेदन नं. ०७७-RB-००६१
मुद्दा:- आयकर (२०७०/०७१)।

सोनापुर सुनसरी स्थित अरिहन्त मल्टी फाईवर्स लिमिटेड (स्थायी लेखा नं.)
३०००१६९६५) को तर्फबाट अधिकार प्राप्त ऐ.का ग्रुप भाईस प्रेसिडेन्ट अमित कुमार
जैन..... १ } पुनरावेदक

विरुद्ध

श्री ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर..... १ } प्रत्यर्थी
श्री आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाण्डौ..... १

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय:- ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी:- प्रमुख कर प्रशासक गंगाराम गेलाल

शुरु कार्यालयको निर्णय मिति:- २०७४/११/१६

प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय:- आन्तरिक राजस्व विभाग

निर्णय गर्ने पदाधिकारी:- महानिर्देशक श्री विनोद बहादुर कुँवर

निर्णय मिति:- २०७६/११/२९

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट : विद्वान बरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ, विद्वान अधिवक्ता श्री नितेश श्रेष्ठ

प्रत्यर्थी कार्यालयहरूका तर्फबाट : विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकर

अवलम्बित नजीर: *

प्रस्तुत मुद्दामा ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरको मिति २०७४।११।१६ को संशोधित कर निर्धारणको निर्णय र सोही निर्णयलाई सदर गर्नेगरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७६।११।२९ मा भएको निर्णय समेत उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) र आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ बमोजिम पर्न आएको पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं यस न्यायाधिकरणको ठहर यस प्रकार रहेको छ:-

तथ्य खण्ड

१. ठूला करदाता कार्यालयको कार्य क्षेत्र अन्तर्गतका करदाता अरिहन्त मल्टी फाइवर्स लिमिटेडले आ.व. २०७०/७१ को कारोबारको सम्बन्धमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार रु.४,३५,२०,६२२।०० करयोग्य नोक्सानी कायम गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरमा मिति २०७१/०९/२७ मा आय विवरण पेश गरेको।
२. आ.व. २०७०/७१ को लागि ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट कर परीक्षणको सिलसिलामा करदाताबाट पेश हुन आएको आय विवरण साथ संलग्न कागजात तथा फाँटवारी तथा प्रमाणहरूको अध्ययन, छानविन गरी सो समेतको आधारमा पेश हुन आएको प्रतिवेदन समेतलाई मुख्य आधार बनाई परीक्षण गर्दा प्रस्तुत करदाताको यस आ.व.२०७०।७१ को सम्बन्धमा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम कट्टी गर्न नपाईने खर्च दावी भएको देखिएको र अग्रिम करकट्टी गरी ढिला दाखिला गरेकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि औद्योगिक ब्यावसाय तर्फको संशोधित करयोग्य आय रु.५,४८,४०५/- तथा निकासी तर्फको करयोग्य नोक्सानी रु.२,७६,९८,७२०।- कायम गर्नु पर्ने तथा भुक्तानीमा करकट्टी गर्नु पर्नेमा नगरेको र कर कट्टी गरेको रकम आयकर ऐन, २०५८ ले तोकेको समयमा राजस्व दाखिला गरेको नपाइएकोले कर तथा ब्याज समेत जम्मा रु.१,७५,५१३।-निर्धारण गर्नु पर्ने भएकोले सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले दिन १५ (पन्ध्र) भित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९०(८) र १०१(६) बमोजिम ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७४/१०/२२ मा जारी भएको सूचना।
३. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७४/१०/२२ मा जारी भएको

सूचना करदाताले मिति २०७४/१०/२२ मा बुझी लिई सोको लिखित जवाफ मिति २०७४/११/०६ मा पेश गरेको ।

४. प्रस्तुत करदाताको संशोधित करयोग्य आयमा परिवर्तन हुने नदेखिएको हुँदा आ.व. २०७०/०७१ को लागि औद्योगिक व्यवसाय तर्फको संशोधित करयोग्य आय रु.५,४८,४०५/- तथा निकासी तर्फको करयोग्य नोक्सानी रु.२,७६,९८,७२०।- कायम गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम कर अधिकृतले संशोधित कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा १०२ बमोजिम गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७४/११/१६ मा खडा भएको निर्णय पर्चा ।
५. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरले मिति २०७४/११/१६ मा जारी गरेको आ.व. २०७०/०७१ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी अरिहन्त मल्टी फाइवर्स लिमिटेडले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७५/०१/२३ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन ।
६. पुनरावेदक करदाता अरिहन्त मल्टी फाइवर्स लिमिटेडको आ.व.२०६९।७० को संशोधित कर निर्धारणबाट कायम गरिएको शुरु हास आधार अनुसार आ.व.२०७०।७१ का लागि कायम हुने शुरु हास आधारमा यस आ.व.मा थप रु.१,०५,४७,६५२।—हासखर्च कट्टी गरेको रहेछ । करदाता उद्योग आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची २ को दफा ३ को उपदफा (२) अनुसारको विशेष उद्योग भएकोले थप एक तिहाईको दरले हुने रकम समेत समावेश गरी हास कट्टी गणना गर्दा बढी कट्टी गरेको हास खर्च नपाउने, निवेदकले आ.व.२०६९।७० को संशोधित कर निर्धारणबाट कायम गरिएको शुरु हास आधार अनुसार यस आ.व.को लागि कायम हुने शुरु हास आधारमा यस आ.व.मा थप भएको सम्पत्ती रु.८१,७२१।— समेतमा ८१,७२१।- आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची २ को दफा ३ को उपदफा (२) अनुसारको विशेष उद्योग भएकोले थप एक तिहाईको दरले हुने रकम समेत समावेश गरी कायम गरेको हास आधारमा मर्मत तथा सुधार खर्च गणना गर्दा हुने रकम भन्दा बढी कट्टी गरेको हुँदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १६ बमोजिम मर्मत तथा सुधार खर्च नपाउने साथै निवेदकले एकातर्फ तरलताको अभाव देखाई बैंकबाट कर्जा लिई ब्याज खर्च कट्टी गरेको अर्कोतर्फ आफूसँग भएको रकम अन्य कम्पनीलाई उधारोमा सामान विक्री गरी ब्याज नलिई लामो समय सम्म राखि असूल उपर नगरेको हुँदा समानुपातिक हिसावले हुन आउने हदसम्मको बैंक कर्जामा निवेदकले कट्टी गरेको ब्याज खर्च अमान्य हुने, करदाता उद्योगले तरलताको अभाव देखाई बैंकबाट लिएको कर्जा ब्यवसायिक कार्यमा प्रयोग नगरी कर्जामा लाग्ने ब्याज खर्च भन्दा कम आमदानी प्राप्त हुनेगरी रघुपति जुट मिल्स लिमिटेडलाई बैंक ऋणको ग्यारेन्टी बापत मुद्दती खातामा जम्मा गरेको हुँदा समानुपातिक हिसावले हुन आउने हदसम्मको बैंक कर्जामा निवेदकले कट्टी गरेको ब्याज खर्च अमान्य हुने, निवेदकले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ को उपदफा (६) र (८) बमोजिम कच्चा

पदार्थको अन्तिम मौजदात गणना नगरेको हुँदा ठूला करदाता कार्यालयबाट **First In First Out Method** बमोजिम कच्चा पदार्थको अन्तिम मौजदात गणना गरी ब्यापार मौजदात लागत खर्च गणना गर्दा बढी खर्च कट्टी गरेको पाईएकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ बमोजिम ब्यापार मौजदात लागत खर्च कट्टी नपाउने तथा मिसम्याच सम्बन्धमा निवेदकले कर परीक्षणको बखत सो लाई पुष्ट्याई गर्ने खरिद विजक, लेजर, कन्फर्मेशन पत्र लगायतका प्रमाण र कागजातहरू पेश नगरी मिसम्याच विवरण अनुसार भुदेव ट्रेडिङले रु.५,८३,४६८ को आसामी देखाएको भए तापनि निवेदकबाट पेश भएको लेजर अनुसार रु.४,५२,२९४।— तिर्नु पर्ने देखिएको हुँदा निवेदकको रु.१,३१,१७३।—रकमलाई सम्पत्तिको निसर्ग मानी आयमा समावेश गर्नु पर्ने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको कर निर्धारण मिलेकै देखिँदा निवेदकको जिकिर नपुग्ने ठहर्छ भनी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७६।११।२९ मा भएको निर्णय।

७. अरिहन्त मल्टी फाईबर्स लिमिटेडले आ.व. २०७०।७१ मा हास खर्च अन्तर्गत आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची -२ को दफा ३(२) मा उल्लेख गरेको हास कट्टीको दरमा एक तिहाईले थप हास खर्च कट्टी गर्न पाउने ब्यवस्था बाध्यात्मक नभई कानून बमोजिम पाउने सुविधा हो, विशेष उद्योगले हास कट्टीको दरमा एक तिहाईले थप हास खर्च कट्टी गर्न पाउने सुविधा अनिवार्य नभई ऐच्छिक भएकाले यस उद्योगले आफ्नो हास तालिका अनुसारको हास आधारमा मर्मत तथा सुधार खर्च गणना गरी कट्टी गरेकोमा विपक्षी कार्यालयबाट आ.व.२०६४।६५ देखि आ.व. २०६९।७० को हास कट्टी तालिकामा ऐच्छिक एक तिहाई हास खर्च लिई अनिवार्य भनी हास कट्टी गरिएको हास आधारमा विवाद भई मुद्दा विचाराधिन रहेको अवस्थामा बढी खर्च कट्टी लिन नमिल्ने एवं यस उद्योगको मुख्य उत्पादनबाट सृजना भएको निसर्ग केडिज भूकुटी पल्प एण्ड पेपरलाई सापटी नदिई केही वर्ष अगाडी विक्री गरे वापतको रकम प्राप्त नभएकोले माग गरिरहेकोमा रकम प्राप्त भईनसकेको हुँदा पुनरावेदक करदाताको उत्पादित वस्तु विक्री गरी प्राप्त हुने रकममा ब्याज गणना गरी आयमा समावेश गर्न नहुने, रघुपति जुट मिल्स लि. नोक्सानीमा गई **Cash Flow** मा अण्ठयारो परेको हुँदा सोबाट बचाउन र करदाताको ६५ प्रतिशत शेयर सुरक्षित गर्न करदाता उद्योगले आफ्नो सम्पत्ति शेयर बृद्धि गरी लगानी गरेको हो। यसरी दिएको रकममा औषत वार्षिक ब्याज दर ८.९१ प्रतिशत जोड गरी आयमा समावेश गर्नु नहुने, **Jute Batching oil** को सम्बन्धमा पुनरावेदकले आफ्नो उत्पादनमा **First In First Out Method** अपनाई खर्च लेखिएको र शुरु देखि नै यस उद्योगले **First In First Out Method** बाट आफ्नो कच्चा पदार्थ तथा अन्य सामग्रीको मौजदात राख्ने गरेको कुरा **Note OF Account** बाट जानकारी गराएको हुँदा यस प्रणालीलाई परिवर्तन गर्न आयकर ऐन, २०५८ ले नै नदिने हुँदा ठूला करदाता कार्यालयले देखाएको रकम आयमा जोडन नमिल्ने, यस उद्योगले **Raw Material Jute & J.B.O.** खरिद गर्दछ तर विक्री गर्दैन यो उसको कच्चा पदार्थ हो। जसको

मूल्याङ्कन **First In First Out Method** बाट गरिन्छ । यसमा आ.व. २०६९।७० को अन्तिम मौजदात आ.व.२०७०।७१ को शुरुको मौजदात राखिएको छ । साथै आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ (४) मा ब्यापार मौजदातको लागत वा उक्त ब्यापार मौजदात अन्तिम मूल्य मात्र उल्लेखित छ भनी लेखिएको रहेछ जुन **Finished Goods** मा लागू हुने हुँदा अन्तिम मौजदात न्यून गरी बढी ब्यापार मौजदात लागत खर्च कट्टी नलिएको, मिसम्याच अन्तर्गत भुदेव ट्रेडिङ्गले जवरजस्ती खर्च लेखेको थियो जुन रकम यस उद्योगले मान्य नगरेको हो । यसरी मान्य नगरेको रकम आयमा समावेश गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यलयबाट भएको निर्णय र सोही निर्णयलाई सदर गर्ने गरी विभागबाट भएको निर्णय समेत बदर गरी न्याय पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जिकिर लिई करदाताको तर्फबाट मिति २०७७/०४/२८ मा यस न्यायाधिकरणमा दर्ता भएको पुनरावेदन पत्र ।

८. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७८/०१/०३ मा भएको आदेश ।
९. प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाताको तर्फबाट उपस्थित विद्वान बरिष्ठ अधिवक्ताले लिखित बहसनोट पेश गर्ने समय पाउँ भनी माग गर्नु भएकोले पुनरावेदक करदाता तथा प्रत्यर्थी दुवै पक्षबाट एक महिना भित्र लिखित बहसनोट पेश गर्न लगाइ नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७९/१२/२० मा भएको आदेश ।
१०. मिति २०७९/१२/२० को आदेशानुसार पुनरावेदकतर्फका विद्वान बरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ र विद्वान अधिवक्ता श्री नितेश श्रेष्ठले मिति २०८०/२/८ मा र प्रत्यर्थीतर्फका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले मिति २०८०/२/३ मा पेश गर्नु भएको लिखित बहसनोट ।

ठहर खण्ड

११. नियम बमोजिम पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाता अरिहन्त मल्टी फाईभर्स लिमिटेडको तर्फबाट उपस्थित हुनु भएका विद्वान बरिष्ठ अधिवक्ता श्री चण्डेश्वर श्रेष्ठ र विद्वान अधिवक्ता श्री नितेश श्रेष्ठले ठूला करदाता कार्यालय हरिहरभवन, ललितपुरबाट पुनरावेदक अरिहन्त मल्टी फाईभर्स लिमिटेडको आ.व. ०७०।७१ को हकमा गरेको संशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा सोही आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णयमा लिईएका आधार तथा कारणहरू बस्तुनिष्ठ नभएको र आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८७, दफा १९ र अनुसूची-२ बमोजिमको कानुनी प्रावधान बर्खिलाप हुने गरी भएको निर्णय बदर गरी पाउँ भनी प्रस्तुत गर्नु भएको बहस समेत सुनियो ।
१२. प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित विशेष सरकारी वकिल कार्यालय, काठमाडौंका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले पुनरावेदकले आफुले लिएका दावीहरूलाई ठोस

तथा बस्तुनिष्ठ प्रमाणको माध्यमबाट पुष्टि गर्न सकेको अबस्था नहुँदा प्रत्यर्थी कार्यालयहरूबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत रहेकोले सो निर्णयलाई सदर गरी पाउँ भनी प्रस्तुत गर्नु भएको बहस समेत सुनियो ।

१३. पुनरावेदक करदाताका तर्फबाट लिइएका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवैतर्फबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरू तथा लिखित बहसनोट र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, यसमा ठूला करदाता कार्यालयबाट करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा प्रशासकीय पुनरावलोकनको क्रममा आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय मिलेको छ, छैन? पुनरावेदक करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन? भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो ।
१४. निर्णय तर्फ विचार गर्दा, करदाताले लिएको पहिलो पुनरावेदन जिकिर ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा दावी लिइएको हास खर्च रु.१,०५,४७,६५२।- लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ बमोजिम खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भनी गरिएको निर्णयका सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ । करदाताले बढि हास खर्च दावी नगरेको तथा दावी गरेको हास खर्च कट्टी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ बमोजिमको हुँदा ठूला करदाता कार्यालयले यस सम्बन्धमा गरेको निर्णय बदर हुनु पर्दछ भन्ने करदाताको मुख्य पुनरावेदन जिकिर रहेको देखिन्छ । करदाताको आ.ब. २०६९/७० को संशोधित कर निर्धारणबाट कायम गरिएको शुरु हास आधारमा यस वर्ष थप भएका सम्पत्ति समेतमा खर्च कट्टी गर्न पाउने खर्च भन्दा समूह “क” मा समूहिकृत सम्पत्तिमा रु.३,३२,६३५/- समूह “ख” मा समूहिकृत सम्पत्तिमा रु.२,९१,२९१/- समूह “ग” मा समूहिकृत सम्पत्तिमा रु.१,९९,६८३/- र समूह “घ” मा समूहिकृत सम्पत्तिमा रु.९७,२४,०४३ समेत गरी जम्मा रु.१,०५,४७,६५२/- बढी हास खर्च दावी गरेको देखिन आउँछ । यिनै करदाताले यसै न्यायाधिकरणमा दर्ता गरेको आ.ब.२०६९/०७० को संशोधित कर निर्धारण आदेश उपरको लगाउको ०७७-RB-००५९ नम्बरको आयकर मुद्दामा आजै यसै इजलासबाट हास खर्च लगायतका सबै विषयमा शुरु संशोधित कर निर्धारण आदेश सदर हुने ठहरी फैसला भइसकेको हुँदा सो समेत आधारमा यो आ.ब.को हास खर्च को शिर्षकमा करदाताले लिएको पुनरावेदन जिकिर पुग्ने देखिएन ।
१५. करदाताको दोस्रो पुनरावेदन जिकिर मर्मत तथा सुधार खर्चमा दावी गरिएको रु.८१,७२१ बढी दावी गरेको भनी कट्टी नहुने सम्बन्धमा रहेको पाइन्छ । करदाताले ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारण आदेशको क्रममा हास योग्य सम्पत्तिको बढी मर्मत खर्च रु.८१,७२१।- लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १६ बमोजिम खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भनी लिएको आधार कानूनसम्मत नरहेको हुँदा बदर गरी पाउँ भनी पुनरावेदन जिकिर लिएको देखिन्छ । प्रस्तुत जिकिरका विषयमा ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय व्यहोरामा करदाताले पेश गरेको विवरण बमोजिम दावी गरेको समूह 'ख' मा रु.५६,३१०/-

र समूह 'ग' मा रु.२४,४११/- समेत गरी जम्मा रु.८१,७२१/- को बढी मर्मत तथा सुधार खर्च अमान्य हुने भन्ने उल्लेख भएको देखिन्छ। करदाताले पुनरावेदन जिकिरमा कम्पनीले आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम हास आधार गणना गरी मर्मत खर्च दावी गरेको, हासखर्च तालिका अनुसार कट्टी गरिएको हो। आ.ब.२०६४/०६५ देखि आ.ब.२०६९/०७० को हास कट्टी तालिकामा ऐच्छिक एक तिहाई हास खर्च लाई अनिवार्य भनी हास कट्टी गरिएको हुँदा सो फरक परेको हो। बढिको मर्मत सुधार खर्च दावी नगरिएको भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १६ को उपदफा (१) मा “ कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीको आय गणना गर्दा सो व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन गर्न सो वर्षमा स्वामित्व भएको र प्रयोग गरिएको हासयोग्य सम्पत्तिको मर्मत वा सुधार गर्दा भएको सबै खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछ ” भन्ने र सोही दफाको उपदफा (२) मा “उपदफा १ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफा बमोजिम गर्न पाउने खर्च कट्टी गर्दा उक्त आय वर्षको अन्त्यमा रहेको सम्पत्तिको समूहको हास आधार रकमको सात प्रतिशत भन्दा बढी हुने छैन” भन्ने कानुनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। करदाताको आ.ब. २०६९/७० को संशोधित कर निर्धारण बाट कायम भएको हास आधारको अनुपातमा यो आ.ब. २०७०/७१ मा उक्त कानुनी व्यवस्था बमोजिम कट्टी लिन पाउने भन्दा समूह “ख” मा रु. ५६,३१० र समूह “ग” मा रु.२५,४११/- बढी मर्मत सुधार खर्च दावी गरेको मिसिल संलग्न प्रमाणबाट पुष्टि भएको देखियो । आ.व. २०६९/७० को संशोधित कर निर्धारण आदेश उपर परेको यसै लगाउको ०७७-RB-००५९ को मुद्दामा आ.ब. २०७०/७१ को लागि हास आधार कायम गरेको निर्णय समेत शुरु संशोधित कर निर्धारण आदेश आज यसै इजलास बाट सदर हुने ठहरी फैसला भएकोले यस आ.ब. २०७०/७१ मा ठूला करदाता कार्यालयबाट बढी मर्मत सुधार खर्च रु.८१,७२१/- लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १६ बमोजिम खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भनी गरेको संशोधित कर निर्धारण आदेश मिलेकै देखिन्छ।

१६. करदाताले पुनरावेदन पत्रमा लिएको तेश्रो र चौथो जिकिर ब्याज खर्च अमान्य सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ । करदाताले भूकुटी पल्प एण्ड पेपर नेपाल लिमिटेड सँग उठाउन बाँकी रु.१०,२९,९२३/- को ब्याज रकम रु.९१,७६६ र विभिन्न बैंकमा Fixed Deposit मा राखेको रकम बापत हुन आउने रु.३५,६४,०००/- आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४(१) बमोजिम ब्याज खर्च कट्टी अमान्य गरेको देखिन आउँछ । करदाताले यो आ.ब. २०७०/७१ मा व्यवसायमा तरलताको अभाव देखाई विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू बाट कर्जा लिएको र सो कर्जा बापत रु.४,६२,१७,०५६/- ब्याज खर्च कट्टी गरेकोमा त्यसरी कर्जा लिएको रकम व्यवसायको आय आर्जन गर्ने कार्यमा लगानी गर्नुपर्नेमा रु.१०,२९,९२३ भूकुटी पल्प एण्ड पेपर नेपाल लिमिटेड लाई विना ब्यावसायिक प्रयोजन दिएर उठाउन बाँकी रहेको तथा रघुपति जुट मिल्स लाई ऋण लिएर बापत

रु.४,००,००,०००/- मुद्दती खातामा जम्मा गरिदिएको देखिन आयो । उक्त दुवै रकम व्यवसायको आय आर्जन गर्ने कार्यमा उपयोग नभएको हुँदा करदाताले बैंकलाई बुझाएको ब्याजदर ८.९१ प्रतिशतको हिसाबले हुन आउने उक्त दुवै रकमको ब्याज खर्च अमान्य हुने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय न्यायोचित देखिदा करदाताको उक्त दुवै जिकिर सँग सहमत हुन सकिएन ।

१७. करदाताको पाँचौं पुनरावेदन जिकिर कच्चा पदार्थको शुरु मौज्जात बढी मूल्यांकन गरी बढी व्यापार मौज्जातको लागत खर्च दावी गरेको रकम रु.५३,५२६ लागत खर्च अमान्य गर्ने भन्ने समेत रहेको पाइयो। कट्टी गर्ने निर्णय कानूनसम्मत नभएको हुँदा बदर गरी पाउँ भन्ने समेत जिकिर लिएको पाइयो। करदाताले पेश गरेको कच्चा पदार्थको विवरणमा **Direct Material J.B.O** खरिद मूल्य प्रति लिटर रु.१०४ रहेकोमा उक्त वस्तुहरूको अन्तिम मूल्यांकन प्रति लिटर रु.१०२ का दरले गर्दा प्रति लिटर रु.२ अन्तिम मौज्जातको कम मूल्यांकन गरेको हुँदा अन्तिम मौज्जातमा रहेको **Direct Material J.B.O** ३४०६६ लिटरको प्रति लिटर रु.२ का दरले हुने जम्मा रकम रु.५३,५२६ अन्तिम मौज्जातको कम मूल्यांकन गरी बढी लागत खर्च दावी गरेको भन्ने निष्कर्ष मा ठूला करदाता कार्यालय पुगेको देखियो। करदाताले मिति २०७४/११/६ मा ठूला करदाता कार्यालय लाई जवाफ पेश गर्दा यस उद्योगले आफ्नो उत्पादनमा **First in first out method** अपनाई मौज्जात मूल्यांकन गर्ने गरेको हुँदा उक्त व्यापार मौज्जातको लागत खर्च अमान्य गर्न नमिल्ने भन्ने जिकिर लिएको देखियो। यस सम्बन्धमा ठूला करदाता कार्यालयले कुनै आधार र कारण उल्लेख नगरी रु.५३,५२६/- बढी लागत खर्च दावी गरेकोले ऐनको दफा १५ बमोजिम लागत खर्च कट्टी नहुने भनी निर्णय गरेको देखियो। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ को उपदफा (६) ले पहिलो प्राप्ति पहिलो निष्काशन तरिका वा भारत औषत लागत तरिका बाट व्यापार मौज्जातको लागत गणना गर्न छनौट गर्न सक्ने अधिकार करदातालाई प्रदान गरेको परिप्रेक्ष्यमा खरिद मूल्य भन्दा अन्तिम मूल्यांकन कम भएको भनी लागत खर्च अमान्य गरेको निर्णय न्यायोचित देखिएन। अब करदाताले कच्चा पदार्थको अन्तिम मौज्जातको मूल्यांकन आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ ले निर्दिष्ट गरेको तरिका बमोजिम गरे नगरेको वस्तुगत रूपमा मूल्यांकन गरी आधार र कारण सहित यो शिर्षकमा पुनः संशोधित कर निर्धारण गर्नु भनी फाइल ठूला करदाता कार्यालयमा पठाउन उपयुक्त हुने देखियो।

१८. यसैगरी पुनरावेदक करदाताको छैठौं पुनरावेदन जिकिर ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारण गर्दा व्यापार मौज्जातको लागत खर्च गणनामा raw material अन्तर्गत jute and Direct Material अन्तर्गत J.B.O को मूल्यांकन गर्दा रु.१९,००,४७०/- बढी लागत खर्च दावी गरेको भनी भएको निर्णय त्रुटिपूर्ण हुँदा सो बदर गर्नुपर्ने भन्ने रहेको देखियो । सो सम्बन्धमा दृष्टि दिँदा उद्योगको raw material finished goods होइन । finished goods मा मात्र लागत मूल्य र बजार मूल्य जुन घटी हुन्छ त्यो लागू हुन्छ । कम्पनीले raw material

jute and J.B.O खरिद गर्दछ तर बिक्री नगर्ने हुँदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५(३) बमोजिम ब्यापार मौज्जातको शुरु मूल्य गत आय बर्षको अन्त्यको सो व्यवसायको व्यापार मौज्जातको अन्तिम मूल्य हुने भन्ने करदाताको मुख्य पुनरावेदन जिकिर रहेको देखिन्छ । ठूला करदाता कार्यालयबाट करदाता कम्पनीको आ.ब. ०६९/०७० को अन्त्यमा बिक्री गरेको कच्चा पदार्थको बिक्री बिल, बिजक आदि परीक्षणको क्रममा बिक्री मूल्य लागत मूल्य भन्दा कम रहेको अवस्था रहेकोले अन्तिम मौज्जातको मूल्यांकन बजार मूल्यमा नगरी लागत मूल्यमा गरेको कारणबाट रु. १९,००,४७०।- बढी लागत खर्च दावी भएको देखिएकोले सो रकम आगामी आ.ब.को शुरु मौज्जातको मूल्यबाट घटाउनुपर्ने भनी सुचित समेत गरेको देखिन्छ। तर करदाताले गत आ.ब.मा मौज्जातमा रहेको Raw Material अन्तर्गत Jute र Direct material अन्तर्गत J.B.O.यस आ.ब.को शुरु मौज्जात गत आ.ब.को खरिद मूल्य भन्दा बढी मूल्यांकन गरी यस आ.ब.को शुरु मौज्जात कायम गरी रु.१९,००,४७०।- ले लागत खर्च बढी दावी गरेको पुष्टी भएकोले सो बढी दावी गरेको खर्च अमान्य गर्ने भनी शुरु ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ को उपदफा (४) अनुकूल नै रहेको देखियो।

१९. करदाताको अन्तिम पुनरावेदन जिकिर मिसम्याच सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ । कम्पनीको मिसम्याच अन्तर्गत भुदेव ट्रेडिडले रु.५,८३,४६८।- को आसामी देखाएको सम्बन्धमा करदाताबाट पेश भएको लेजर अनुसार रु.४,५२,२९४।- तिर्नुपर्ने देखिने रु.१,३१,१७३/- ले दायित्व फरक परेको देखिएको हुँदा उक्त रकम आयकर ऐन, २०५८ को ७ को उपदफा (२) को खण्ड (ख) बमोजिम आयमा समावेश गर्नुपर्ने भन्ने आधार लिई ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश समेत कानून सम्मत नहुँदा बदर हुनु पर्ने भन्ने करदाताको पुनरावेदन जिकिर रहेको पाइयो। कर परीक्षणको क्रममा ठूला करदाता कार्यालय समक्ष भुदेव ट्रेडिडसँग रु.१,३१,१७३/- ले फरक परेको सम्बन्धमा भुदेव ट्रेडिडले जबरजस्ती उक्त खर्च लेखेको भन्ने जिकिर लिएको देखिन्छ। उक्त जिकिर कानून सम्मत नदेखिदा दायित्व फरक पर्नाको कारण युक्तियुक्त एवं मनासिव रहेछ भनी मान्न सकिने देखिएन। अतः आयकर ऐन, २०५८ को दफा ४० को उपदफा (१) बमोजिम फरक पारेको उक्त सम्पत्ति रु.१,३१,१७३/- लाई सम्पत्तिको निसर्ग मानी सोही ऐनको दफा ७ को उपदफा (२) को (ग) बमोजिम आयमा समावेश गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश कानूनसम्मत नै देखियो।
२०. तसर्थ, माथि विवेचित आधार र कारणबाट यसमा करदाता अरिहन्त मल्टि फाइवर्स लि. (स्थायी लेखा नं.३०००१६९६५) को आ.ब. २०७०/७१ को संशोधित कर निर्धारण गर्दा ठूला करदाता कार्यालयले कच्चा पदार्थको अन्तिम मौज्जात मूल्याङ्कनलाई मान्यता नदिई बढी मौज्जात लागत खर्च कट्टी नपाउने गरी मिति २०७४।११।१६ मा भएको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति

२०७६।११।२९ मा भएको निर्णय समेत उक्त शिर्षकको हकमा मिलेको नदेखिदा केही उल्टी भई पुनः संशोधित कर निर्धारण गर्न शुरुमा पठाउने ठहर्छ। अन्य शिर्षकमा करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन । अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु ।

तपसिल खण्ड

१. माथि ठहर खण्डमा लेखिए बमोजिम कच्चा पदार्थको अन्तिम मूल्यांकन लाई मान्यता नदिई अधिक मूल्य लाई आयमा समावेश गर्ने गरी भएको निर्णय केही उल्टी भई पुनःसंशोधित कर निर्धारण गर्न शुरुमा पठाउने ठहरी फैसला भएकोले उक्त शिर्षकमा जे जो बुझनु पर्छ बुझी पुनः निर्णय गर्नु भनी प्रस्तुत फैसलाको प्रतिलिपि सहित ठूला करदाता कार्यालयमा लेखि पठाइदिनु ।
२. फैसलाको जानकारी विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय काठमाण्डौंलाई दिनु।
३. नक्कल माग गर्ने सरोकारवालाबाट लाग्ने दस्तुर लिई नक्कल दिनु।
४. फैसलाको विधुतीय प्रति अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
५. प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरु मिसिल ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर पठाई रेकर्ड मिसिल नियमानुसार गरी अभिलेख शाखामा बुझाई दिनु।

टेकप्रसाद दुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमति छ।

वासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

इजलास अधिकृत: लक्ष्मी प्रसाद शर्मा

टिपोट गर्ने:-शान्ता खतिवडा(नासु)

इतिसम्बत २०८० साल जेठ २८ गते रोज १ शुभम.....

फैसला प्रमाणिकरण गर्ने:-

फैसला प्रमाणिकरण मिति:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाण्डौंको छाप